

„AZÉRT VAGYUNK A VILÁGON, HOGY A TÖBBI EMBERNEK SEGÍTSÜNK” – JÓKAI ANNA PORTRÉJA

Sokat gondolkodtam, mit lehetne pedagógusnap alkalmából ajándékba adni. Olyat, ami eltehető, ami könnyen eljut, ami értékes. Nem volt kétségem, hogy a portré műfaji kereteinél maradván kell egy olyan embert találnom, akinek élete példa, értékrendje irigylésre méltó, és aki már eddigi életével is bizonyított – és közülünk való. Jókai Anna mindezeket túlteljesítve példaképünk, kollégánk, barátunk.

ROZMÁN LÁSZLÓ

– Először is engedje meg, hogy – kissé megkésve ugyan – nagy tisztelettel és szeretettel köszöntsem Önt a második 40. születésnapja alkalmából. Egyben árulja el nekem, hogy mi tartja Önt meg ilyen fiatalon – lélekben, testben, szellemben, és most így beszélgetve mondhatom, hogy hangban is?

– Ezen még nem gondolkodtam, de egyet biztosan tudok. Az mozgatja az életemet, úgy érzem, hogy még szükség van rám, tudok még segíteni az életben. Fenntartom magamban azt az illúziót, hogy az ember életerejéje nem a korától függ. Meg azt is gondolom, hogy ez valójában egy kegyelmi állapot.

– Pedagógusnap ürügyén beszélgetünk, kollégáimnak szó szerint ajándékba szánom a riportot. Miért választotta ezt a gyönyörű pályát?

– Ott kezdődik, hogy én eredetileg nem pedagógusnak akartam menni, nem is vettem fel egyből az érettségi után, sőt hosszú évekig lemondtam róla. Aztán, mikor úgy gondoltam, az írásból nem lesz semmi, nem tudom maradandó szinten megfogalmazni azt, ami bennem van, akkor gondoltam arra, hogy legalább tanítani szeretnék. Az vezetett, hogy azon tanárok, tanítók között, akik közt nevelődtem, kevés olyan volt, akire mélységes szeretettel tudtam visszaemlékezni, de egy biztos volt köztük, s ezért elhatároztam, olyan leszek, mint ő, ha tanítani fogok. És így került sor arra, hogy tizennégy évet töltöttem el a pedagóguspályán. Ebből kilenc évet egy nagyon nehéz, a VII. kerület peremén lévő általános iskolában, majd néhány évet a Vörösmarty Mihály Gimnáziumban. Ezután már négykötetes íróként hagytam abba, de csak azért, mert sok teher hárult rám, hiszen a saját gyerekeimet is neveltem. Ettől függetlenül azt gondolom, hogy megmaradtam tanító embernek, hisz a könyveimmel mindig szeretnék közvetíteni valamit a világba.

– Az iménti utolsó mondatával elébe jött a kérdésemnek. Nagy szerencsénk, hogy az írást választotta, hisz könyveivel gazdagabbak lettünk. De az említett „tanító ember” létnek mik a jelenlegi megnyilvánulásai?

– A pedagógusi oldalam abban mutatkozik meg, hogy nem elégszem meg a könyvek, művek megírásával – szándékaim szerint magas esztétikai fokon, immár huszonkettőt –, hanem az embereknek – a szíves, szeretetteljes

meghívásoknak eleget téve – azt a szellemi háttérrel is megadom, amiben a művek születtek. Nagyon sok ember van, aki azokból a szavakból táplálkozik, amit hall. Lehet, hogy a könyvet nem is olvassa el, de akkor is egy-egy mondat beleragad a lelkébe. Én abban hiszek, hogy azért vagyunk a világon, hogy a többi embernek segítsünk. Ez lett a pedagógiám, ez ma is. Iskolákba is gyakran járok, idősök közé is. Minden korosztálynak, minden rendű, rangú embernek szüksége van arra, hogy biztatást, bátorítást halljon, bizonyos esetekben eligazítást is, mit kell tenni ezzel a nagyon nehéz életünkkel.

– Ön a magyar kultúra nagykövete is lehetne, hisz számos helyen megfordul. Volt szerencsém Önt 2011-ben, Lendván éppen A magyar kultúra napján hallani. Ennyire fontosak Önnek a határon túli magyarok?

– Természetesen ugyanolyan fontosak, mint a határon belüliek. Az emeli meg ezeknek a beszélgetéseknek, találkozásoknak az értékét, hogy nekik talán még nagyobb szükségük van arra, hogy magyar nyelven értelmes gondolatokat halljanak, át tudják hidalni, meg tudják oldani az életükben jelen lévő gondokat. Egyébként sok meghívásnak teszek eleget, ez a gyönyörű magyar nyelv összeköt bennünket, amellyel, hogy egy ilyen különleges helyre születtünk, a Kárpát-medence közepére.

– Ugyanekkor Lendván feljegyeztem – sok más mellett – egy idézetet a beszédéből „A lelkünket, tudatunkat is védeni kell, ne engedjünk oda senkit sáros lábbal bemasírozni”. Mekkora érzés ez a veszély?

– Nem csak be akarnak, hanem állandó kísérlet történik rá. Manapság nagyon divatos a szó, hogy nyitottnak kell lenni. Én azért egy megszorítással tartom pozitívumnak a nyitottságot, ami nem azt jelenti, hogy bárki bármikor az ember lelkébe beférkőzhet, azt manipulálhatja és „beköltözhet”. Nagyon meg kell nézni, ki az, akit beengedünk. A média világa nagyon gyalázatos, olyan dolgokkal traktálnának minket, amikről tudhatjuk, ha befogadja az ember lelke, akkor nem több, hanem kevesebb lesz.

– *Térjünk vissza kicsit a mi „házunk tájára”!* Milyennek látja a köznevelési rendszerben most indukált változásokat?

– A változásokat olyan mélységben nem tudom értékelni, mert ahhoz teljes mértékben részt kellett volna venni a munkában. A Nemzeti alaptantervben néhány kedves magyarországi személlyel, akiknek köze van az oktatáshoz, bizonyos mértékig részt vettünk. Jelenits atyával, Hámori József akadémikussal megfigyeltük, hogy milyen tendenciák érvényesülnek, és időnként el is mondtuk, hogyan gondoljuk. Nagyon fontosnak tartom például, hogy ha nincsenek is meg teljesen a tárgyi feltételek, meg kell oldani, hogy a gyerekek többet mozogjanak, több legyen a tornalehetőség. Ha nincs nagy tornaterem, akkor az osztályteremben, udvaron, amíg felépül a megfelelő létesítmény. Ugyanilyen fontosnak tartom az etikai oktatást, az úgynevezett valláserkölcsei nevelést, amit egyesek nem szeretnék ott látni az iskolában. Pedig amilyen cudar állapotban van a fiatalok nagy része, azt kell mondanom, hogy ez az egyik legsürgetőbb dolog. Természetesen nem erőszakosan, mint egy páncélingként rájuk adni a dolgokat, hanem megkínálgatni őket a lehetőségekkel, az elképzelésekkel, és kialakítani egy emberi minimumot, ami szerint ezen a jobb sorsra érdemes Magyarországon élni kell.

Azt is feltétlenül szükségesnek tartom, hogy a pedagógus életpálya modell úgy bontakozzon ki, hogy egyre nagyobb megbecsüléssel járjon együtt. A túlmunkát is szívesebben vállalja a pedagógus, ha tudja, hogy a fizetése eléri legalább egy jó szakmunkás fizetésének a szintjét. Ezeket a dolgokat nagyon komolyan kell venni. Az iskolagazgatókra nagy felelősség hárul, hogy amit meg lehet majd tenni a 32 óra iskolában töltendő idő kapcsán, azt úgy tegye, csak akkor vegye igénybe a tanárt, amikor az tényleg szükséges. Csak a paragrafus kedvéért nem kell, és reméljük, hogy nem is fogja ott ültetni a tanáriban. Én tanárpárti vagyok, de elmondhatom, hogy amíg tanítottam, azt láttam, hogy egy jó pedagógus akkor sem mérte pontosan az idejét, mert ha kellett, akkor ott volt a gyerekekkel, vállalt különböző dolgokat. Ha viszont ez nem

volt szükséges, akkor élhette az életét, a saját lelkének az épülésére fordíthatta a szabadidejét. Véleményem szerint ezt a 32 órás megkötést nem szabadna túlságosan hivatalosan, túlságosan szigorúan venni. Azt is tudjuk, a tanári pályának mindig volt egy nagy előnye, hogy a nyár azért nagyrészt szabad volt, a munka során nem kellett a bélyegzőórát használni, mint egy üzemben, egyszóval ami van, azt azért ne vegyük el tőle. Abban is segítsük, hogy nagyobb megbecsülése legyen, ő maga viszont magasabb rendű munkát fejtessen ki. Feltétlenül jó lenne, ha egy olyan pedagógusgeneráció érkezne az oktatásba, amely valójában a helyzet magaslatán áll, és azért ment tanárnak, mert egyrészt szereti a gyerekeket, másrészt közölnivalója van a világgal.

– *Ha most Ön lenne Magyarországon a köznevelés-oktatás első embere, mivel köszöntené a kollégákat?*

– Azt mondanám, hogy egy pedagógus elsődlegesen szeresse a gyerekeket. Ez nagyon fontos. Az is szükséges, hogy őt is szeressék. Érezze azt, hogy akikkel kapcsolatban van a pedagógiai pálya révén, azok szeretettel tekintenek őrá. Mindenképpen ígéretet tennék rá, hogy ami még nincs jól, azt kijavítom, ne kelljen nélkülöznie a jövőben egy tanárnak, és bizonyos értelemben több legyen a tekintélye az iskolának. Nem jó, hogy nem normális viselkedésű gyerekek ennyi mindent megengedhetnek maguknak. Én, mint említettem, tizennégy évig tanítottam, de soha nem volt fegyelmezési problémám, mindig a barátság alapján álltam a gyerekekhez. El nem tudtam volna képzelni azt, amit ma néhány gyerek – általában szülői biztatásra – megenged magának. Visszaállítanám a pedagóguspálya tekintélyét, ami persze nem abból áll, hogy katonás rendet tart a pedagógus, hanem azt jelenti, hogy nevelni tudja a gyereket, eléri, hogy a gyerek lássa benne azt az egyént, akitől valamit kaphat az életben, és ezért tisztelni tudja.

– *Köszönöm szépen a beszélgetést!*